

smaa Medlemmer af Samfundet, til dette, maatte se paa med velvillige Øjne, og det er da ogsaa denne Betragtning, der skulde gøre, at der var Rimelighed for og Grund til for Staten at træde til og bringe det overmaade lille Offer, som der er Tale om, for denne store Sag. Det Offer, Staten bringer, er jo kun en Renteforskel. I de Tilfælde, hvor Statskassen har rigeligt med Penge, er det slet ikke noget Offer, thi disse 3 pCt. er jo en højere Rente end den, som Statskassens Beholdning plejer at være anbragt til. I de Tilfælde, hvor Staten maa laane, kan der ganske vist være Tale om et Offer, men noget stort Offer er det ikke, tværtimod, det er kun et ganske lille. Om det nu skulde være nødvendigt for at fremme denne Sag videre, at skride til Optagelse af Statslaan, er noget, som jeg ganske skal lade staa hen. Jeg har ikke nogen Bemyndigelse fra Udvalgets Flertal til at udtale mig desangaaende, og der har heller ikke været nogen Anledning dertil, men jeg for mit personlige Vedkommende tvivler slet ikke paa, at skulde det virkelig være saaledes, at det var nødvendigt og er nødvendigt for at faa denne Lov gennemført, at man maatte knytte en Bemyndigelse til Optagelse af Statslaan dertil, da vil man sikkert ogsaa kunne komme igennem med et Forslag i saa Henseende, men det forekommer mig meget tvivlsomt, om det er nødvendigt. Vel er det jo sandt, at Statskassens Beholdning i Øjeblikket ikke er overdreven stor i Forhold til den Anvendelse, der er for den, men paa den anden Side kan man jo ikke se hørt fra, at Statsindtægterne Aar efter Aar indgaa med saa store Beløb, at der erfaringsmæssigt hvert Aar paa Statsregnskabet bliver et ret betydeligt Overskud, og da det jo nu ser ud til, at de Love, som vilde i alt Fald for en Tid bringe en Nedgang i Statsindtægterne, ikke for det første blive til Love, og altsaa Statens Indtægter blive ved at løbe som hidtil, bliver det dog et Spørgsmaal, hvorvidt det virkelig vil være nødvendigt for at fremme denne Lov, at skride til Optagelse af Statslaan. Men imidlertid er det et Spørgsmaal, som jeg ikke tvivler om, vi, hvis Nødvendigheden er til Stede, meget let ville kunne komme til Rette med.

Den højtærede Minister mente, at Renten, som var sat, var for lav, og det samme mentes ogsaa fra anden Side. Jeg skal dertil sige, at naar virkelig Loven skal gøre Gavn, skal det være gennem to Ting: Dels derigennem, at Staten giver Laan af en rundelig Størrelse, og dels, og ikke

mindst, derigennem, at Renten er lav; thi kun derigennem bliver det virkelig muligt for den Del af Befolkningen, her er Tale om, at komme til at sidde for saadanne aarlige Udgifter, at de overhovedet kunne komme igennem. Det kan jo ikke nytte det allermindste at støtte slige Foreninger, naar man støtter dem paa en saadan Maade, at de, naar der er gaaet nogle Aar, ikke ville være i Stand til at holde ud, ikke ville være i Stand til at svare de aarlige Udgifter til Skatter, Renter og Afdrag, saaledes at de maa gaa fra det paa Halvvejen eller paa mindre end Halvvejen. Og naar den højtærede Minister siger, at det er meget tvivlsomt, hvor Fordelen ved de billige Laan havner, om den ikke havner hos Entreprenøren, anser jeg det for i høj Grad usandsynligt, at det skulde være Tilfældet. Jeg antager rigtigt nok, at disse Foreninger, som bestaa af Folk, der ere vante til at se paa Skillingen, og som bestaa, for største Delen i alt Fald, af Folk, der ere kendte med Arbejdsforhold, nok skulle passe paa, at Entreprenørerne ikke dreje dem nogle Knapper og faa flere Penge ud af dem, end de vilde have faaet ud af enhver anden Bygherre, der saaledes som Foreningen staaer med Pengene i Haanden og kan, naar Bygningen er færdig og Laanet udbetalt, betale Entreprenøren kontant.

Med disse Bemærkninger til den højtærede Minister og i det Haab, at den højtærede Minister dog ikke vil stille sig alt for afvisende paa Sagens videre Gang, vil jeg ogsaa have besvaret i alt væsentligt de Bemærkninger, der fremkom fra det ærede Medlem for Verving (Holm) og Hillerød (Dinesen), hvis Indvendinger — i alt Fald paa en enkelt nær — vare ganske overensstemmende med den højtærede Ministers Bemærkninger. Der er, saa vidt jeg kan se, kun een Indvending tilbage for mig at besvare fra disse to ærede Medlemmer, nemlig den, at dette Lovforslag skulde foranledige en alt for stærk Indvandring til Byerne. Dertil er der nu for det første det at sige, at saaledes som Lovforslaget, hvis Flertallets Ændringer blive vedtagne, vil blive affattet, vil det jo komme til at gælde ikke Byerne alene, men komme til at gælde overalt i Landet. Dette maa jo allerede noget svække Styrken af det ærede Medlems Indvending, men dernæst tror jeg virkelig ikke paa, at Folk, naar de bestemme sig til at bryde op fra Landsbyen for at drage til Kjøbenhavn eller en anden stor By, skænke deres mulige Boligforhold synderlig stærke Tanker. I Reglen er det